

Ortaöğretim Eğitim Yöneticilerinin Öğretim Liderliğini Sınırlayıcı Etkenler (İstanbul-Bağcılar Örneği)

İsmail SERTKAYA¹

Yrd. Doç. Etem LEVENT²

Okullardaki eğitim öğretime ilişkin sonuçların iyileştirilmesine yönelik baskılar, dikkatleri okul liderliğinin gerçekleşme düzeyine yönelmiştir. Etkili okul liderliği, öğrencilerin öğrenmesini gerçekleştirme açısından ele alınmakta, öğretmenlerin sınıf içi eğitim öğretim uygulamalarının kalitesini geliştirme üzerine odaklanmaktadır. Nicel araştırma deseninde betimsel tarama yöntemi ile gerçekleştirilen araştırma, ortaöğretim kurumlarında görevli öğretmenlerin görüşlerine başvurarak, okul yöneticilerinin, öğretim liderliği rollerini gerçekleştirme düzeylerini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşleri; cinsiyet, eğitim durumu, okul türü değişkenleri açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar göstermektedir.

Araştırma Modeli

Araştırma nicel araştırma deseninde betimsel tarama yöntemi ile gerçekleştirilmiştir.

Problem Cümlesi

Ortaöğretim Kurum Müdürlerinin öğretim liderliğini sınırlayan etkenler nelerdir?

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, 2013–2014 Eğitim öğretim yılında Bağcılar ilçe merkezinde bulunan 18 ortaöğretim kurumunda görevli toplam 762 branş öğretmeninden oluşmaktadır.

Bağcılar ilçe merkezinde yer alan ortaöğretim kurumlarında görevli 762

¹ *İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*

² *İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*

öğretmen arasından oransız tabakalı örneklem alma yoluyla belirlenen 240 branş öğretmeninden oluşmaktadır. Örnekleme; 2013–2014 öğretim yılında, İstanbul ili Bağcılar ilçesine bağlı 22 ortaöğretim kurumundaki öğretmenler oluşturmaktadır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak, Şişman (2004) tarafından geliştirilen “Öğretim Liderliği Rollerini Ölçeği” kullanılmıştır. Öğretim Liderliği Rollerini Ölçeği, “Okul Amaçlarını Belirleme ve Paylaşma”, “Eğitim Programını ve Öğretim Sürecini Yönetme”, “Öğretmenleri Destekleme ve Geliştirme”, “Öğretim Sürecini ve Öğrencileri Değerlendirme”, ve “Düzenli Öğrenme-Öğretme Ortamı ve İklimi Oluşturma” olmak üzere 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı $\alpha=.92$ 'dir. Ölçeğin alt maddelerine ilişkin Cronbach Alpha iç tutarlılık değerleri .90 ile .94 arasında değişmektedir. Verilerin analizinde SPSS 16.0 istatistik paket programı kullanılmıştır.

Araştırma grubunun anket maddelerine verdiği yanıtlar sayısallaştırılarak, frekans, yüzde, ortalama, standart sapma değerleri analiz edilmiştir. Değişkenlere ilişkin puanlar arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığını belirlemede bağımsız t-testi, okul tipleri ve meslek kıdemlerine bağlı olarak ortaya çıkan farklılıkları belirlemede tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yöntemlerinden yararlanılmıştır. Farklılığın hangi değişkenlerden kaynaklandığını belirlemede ise Tukey-HSD çoklu karşılaştırma testinden yararlanılmıştır.

Sonuç

1. Öğretmen görüşlerine göre okul müdürleri öğretim liderliği rollerini, okul amaçlarını belirleme ve paylaşma, düzenli öğrenme-öğretme ortamı ve iklimi oluşturma, eğitim programı ve öğretim sürecini yönetme ve öğretmenleri destekleme ve geliştirme boyutlarında sıklıkla; öğretim sürecini ve öğrenciler değerlendirme boyutunda ise bazen gerçekleştirmektedirler. İyi şekilde hazırlanmış öğretim programları, öğrencilerin üst düzeyde öğrenmesini sağlamada önemli katkılar sağlamaktadır. Bu durumda okul müdürlerinin istenilen düzeyde öğretim liderliği rollerini gerçekleştirebilmeleri için okulun öğretim sürecini ve öğrenci başarısına odaklanmaları gerektiğini göstermektedir.

2. Erkek öğretmenlerin okul yöneticilerinden eğitim programını ve öğretim sürecini yönetme, öğretmenleri destekleme, geliştirme, öğretim sürecini ve öğrencileri değerlendirme boyutlarında, daha üst düzeyde öğretim liderliği davranışları sergilemelerinin beklentisi içinde oldukları görülmektedir.
3. Okul müdürlerinin öğretim liderliği rollerini gerçekleştirme düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri, eğitim durumu değişkeni açısından yüksek lisans düzeyinde eğitim alan öğretmenler lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar göstermektedir.
4. Lisans düzeyinde eğitim alan öğretmenlerin, okul yöneticilerinden okulun amaçlarını belirleme ve paylaşma, öğretim sürecini ve öğrencileri değerlendirme ve düzenli öğrenme-öğretme ortamı ve iklimi oluşturma konusunda daha yüksek düzeyde öğretim liderliği davranışları sergilemelerinin beklentisi içinde oldukları görülmektedir.
5. Okul müdürlerinin öğretim liderliği rollerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin öğretmen görüşleri, okul türü değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar göstermektedir. Anadolu liselerinde görevli öğretmenler; genel liseler ve meslek liselerinde görevli öğretmenlere oranla okul müdürlerinin daha yüksek düzeyde öğretim liderliği rollerini sergilemektedirler.
6. Anadolu Liselerinde görev yapan öğretmenlerin kendi okul yöneticilerini öğretim lideri olarak daha başarılı bulmaları, bu okulların öğretmen ve öğrencilerinin sınavla alınmasından, akademik başarı beklentisinin yüksek olmasından ve nitelikli öğrencilerin başarı yönelimlerinin yüksek olması ve öğretim programlarını kavramada daha başarılı olmalarından kaynaklandığı görülmektedir.
7. Okul müdürlerinin öğretim liderliği rollerini gerçekleştirme düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri arasında kıdem değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir.